

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля **Юрій БІДЗІЛЯ**
№ 306 *первня* 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВК 8. СЛОВАЦЬКА ФРАЗЕОЛОГІЯ У КОНТРАСТИВНОМУ АСПЕКТІ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	035.036. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-словацька
Освітня програма	Словацька мова та література
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	словацька, українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Словацька фразеологія у контрастивному аспекті» для здобувачів вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035. Філологія предметної спеціальності (спеціалізації) 035.036. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-словацька освітньої програми «Словацька мова та література».

Розробник: Буднікова Л. Т., доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *словацької філології*

протокол № 8 від 27 червня 2025 р.

Завідувач кафедри Наталія ПЕТРИЦА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 9 від 30 червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120	2
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,3 самостійної роботи студента – 4	3
	Лекції:
	30
	Практичні (семінарські):
	30
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:
	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:
	60

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни **«Словацька фразеологія у контрастивному аспекті»** є ознайомити здобувачів із особливостями словацької фразеології на тлі української мови. Вивчення впливу фразеології на культуру та мислення надасть здобувачам можливість простежити динамічний характер мовних явищ, їх продуктивність і удосконалити розуміння та використання словацької мови.

Завданням (згідно вимог освітньої програми підготовки здобувачів **першого/бакалаврського рівня вищої освіти**) є сформувати у здобувачів обсяг знань, який необхідний для самостійного вивчення традиційної культури з умінням застосовувати його на практиці, розширити світогляд та сприяти формуванню національного типу особистості.

Відповідно до освітньої програми «Словацька мова та література», вивчення дисципліни **«Словацька фразеологія у контрастивному аспекті»** сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) компетентностей спеціальності (ЗК 05, ЗК 06, ЗК 07, ЗК 09, ЗК 11) та фахових (спеціальних) компетентностей (ФК 06, ФК 07, ФК 08, ФК 10):

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови вивчення навчальної дисципліни **«Словацька фразеологія у контрастивному аспекті»** не вказані у структурно-логічній схемі до освітньої програми.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання навчальної дисципліни «Словацька фразеологія у контрастивному аспекті» не вказані у матриці до освітньої програми «Словацька мова та література».

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Написання рефератів, виконання аналізу текстів.
2. Презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Дисципліна «Словацька фразеологія у контрастивному аспекті» передбачає застосування таких методів навчання: пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладання, евристичний метод, дослідницький метод. Методи викладу навчального матеріалу – лекція, розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація, консультація; реферати. Наочні методи навчання – ілюстрування, демонстрування з використанням технічних засобів (слайди). Педагогічні техніки: навчальної дискусії, створення проблемнопошукової ситуації, інтелектуального експерименту.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; індивідуальне, групове та фронтальне опитування. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульний контроль на роботу	Сума
T1	T2	T3	T4	T5		20	50	100
5	5	5	5	10				

T1, T2, T3, T4, T5 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модуль а контроль на робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10		20	50	100
5	5	5	5	5				

T6, T7, T8, T9, T10 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	5	30
Презентація	1	5	1	5
Реферат	1	5	1	5
Аналіз тексту	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з двох блоків завдань.

Перший блок (1-20 балів) містить висвітлення теоретичних питань навчальної дисципліни.

Другий блок (1-30 балів) містить тестові завдання.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсових) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання,

передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю	не зараховано з

		повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Фразеологія як наука про мову

Тема 1. Контрастивна фразеологія як розділ науки про мову.

Предмет та завдання контрастивної фразеології. Зв'язок фразеології з іншими розділами мовознавчої науки. Зіставне вивчення українсько-словацької фразеології.

Тема 2. Ознаки фразеологізмів. Класифікації фразеологізмів.

Відмінність фразеологізмів від вільних словосполучень і слів. Основні ознаки фразеологізмів. Словацька та українська фразеологія з погляду походження і структури. Типи фразеологічних одиниць. Класифікація фразеологічних одиниць за семантичною злитістю: фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполуки.

Тема 3. Граматична та синтаксична будова фразеологізмів.

Граматична будова фразеологізмів. Синтаксична функція фразеологізмів у реченні.

Тема 4. Джерела словацької та української фразеології.

Зв'язок фразеології з народним життям. Фразеологізми біблійного походження. Фразеологізми з античних джерел. Крилаті вислови літературного походження.

Тема 5. Фразеологічні словники й довідники

З історії фіксації та вивчення української та словацької фразеології. Види фразеологічних словників за призначенням (реєстраційні, перекладні, тлумачні) та способом подання мовного матеріалу (алфавітні, гніздові, комбіновані). Найбільш відомі фразеологічні словники та довідники. Словацько-українські фразеологічні словники.

Модуль 2

Зіставна фразеологія

Тема 6. Типи міжмовних співвідношень словацьких і українських фразем

Типи міжмовних співвідношень у сфері фразеологізмів: повна еквівалентність, неповна еквівалентність (фразеологізми з однаковим значенням, але з різною образною мотивацією / фразеологізми, однакові за денотативно-сигніфікативним значенням, але різні за емоційно-оцінним компонентом), безеквівалентні фразеологізми.

Тема 7. Часткова еквівалентність словацьких та українських фразеологізмів.

Використання певних слів у співвідносних компаративних фразеологізмах. Частотність слів - відповідників у фразеологізмах.

Тема 8. Безеквівалентні фразеологізми.

Вживання без еквівалентних слів і слів із національно-культурним семантичним компонентом.

Тема 9. Міжмовна омонімія у фразеології.

Багатозначність і омонімія фразеологізмів. Види словацько-української міжмовної омонімії. Фальшиві друзі перекладача.

Тема 10. Національна специфіка фразеологізмів.

Національно-мовна специфіка лексичного складу фразеологізмів. Використання національних власних назв.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
3-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Контрастивна фразеологія як розділ науки про мову	9	2	2			5
Тема 2. Ознаки фразеологізмів. Класифікації фразеологізмів	9	2	2			5
Тема 3. Граматична та синтаксична будова фразеологізмів	13	4	4			5
Тема 4. Джерела словацької та української фразеології	9	2	2			5
Тема 5. Фразеологічні словники й довідники	16	2	4			10
Модульна контрольна робота	2	2	-			
Разом за модуль	58	14	14			30
3-й семестр						
Модуль 2						
Тема 6. Типи міжмовних співвідношень словацьких і українських фразем	13	4	4			5
Тема 7. Часткова еквівалентність словацьких та українських фразеологізмів	13	4	4			5
Тема 8. Безеквівалентні фразеологізми	9	2	2			5
Тема 9. Міжмовна омонімія у фразеології	9	2	2			5
Тема 10. Національна специфіка фразеологізмів	16	2	4			10
Модульна контрольна робота	2	2	-			
Разом за модуль	62	16	16			30
Разом за семестр	120	30	30			60

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Тема 1. Контрастивна фразеологія як розділ науки про мову	2
2	Тема 2. Ознаки фразеологізмів. Класифікації фразеологізмів	2
3	Тема 3. Граматична та синтаксична будова фразеологізмів	4
4	Тема 4. Джерела словацької та української фразеології	2
5	Тема 5. Фразеологічні словники й довідники	4
6	Тема 6. Типи міжмовних співвідношень словацьких і українських фразем	4
7	Тема 7. Часткова еквівалентність словацьких та українських фразеологізмів	4
8	Тема 8. Безеквівалентні фразеологізми	2
9.	Тема 9. Міжмовна омонімія у фразеології	2
10.	Тема 10. Національна специфіка фразеологізмів	4
	Разом	30

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Становлення фразеології як науки	5
2	Аналіз фразеологізмів за структурними, семантичними та комунікативними ознаками	5
3	Тематичні групи слов. та укр. фразеологізмів у зіставленні	5
4	Соматизми у словацькій та українській мовах	5
5	Фразеографія.	10
6	Анімалістичні фразеологізми у словацькій та українській мовах	5
7	Біблійні фразеологізми у словацькій та українській мовах	5
8	Жанрові особливості фразеологізмів	5
9	Фразеологічні модифікації.	5
10	Лексичний склад словацьких та українських фразеологізмів	10
	Разом	60

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: проектор.
2. Обладнання: комп'ютер.
3. Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання Moodle; електронна пошта (<http://gmail.com> і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Венжинович Н. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології: монографія. Ужгород: ФОП Сабов А.М., 2018. 463 с.
2. Čižmárová M. O ukrajinskej a slovenskej frazeológii. Komparatistický náčrt. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2002. 101 s.
3. Кузь Г. Студії з прикладної фразеології: лінгводидактика, навчальна фразеографія, контрастивна фразеологія. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2024. 212 с.

Допоміжна література

1. Кузь Г. Біблійна фразеологія з антропонімним компонентом (українсько-словацькі паралелі). *Ucrainica X. Současná Ukrajínistika. Problémy jazyka, literatury a kultury*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. S. 81-85.
2. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В.М. Білоноженко, І.С. Гнатюк, В.В. Дятчук та ін. – К.: Наук. думка, 2003. – 1104 с..
3. Čižmárová M. Ukrajinsko-slovenský frazeologický slovník. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2002. 185 s.

Інформаційні ресурси

1. Slovníkový portál Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV. URL: <https://slovník.juls.savba.sk/>
2. Slovenská reč. URL: <https://www.juls.savba.sk/ediela/sr/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)